

ขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ปัญหาอาชญากรรมหรือการกระทำความผิดทางอาญาในประเทศไทยก็เหมือนกับนานาประเทศทั่วโลกที่นับวันแต่จะมีทวีเพิ่มมากขึ้น ตามอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากร แม้ว่ารัฐจะเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่และเครื่องมือต่าง ๆ ของรัฐในการป้องกันและปราบปรามให้มากขึ้นตลอดมา .. แต่ก็ยังไม่เพียงพอเพราะประเทศไทยเราเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อยู่อีกมาก งบประมาณที่จะนำเอามาใช้เพิ่มเติมจำนวนเจ้าหน้าที่และเครื่องมือต่าง ๆ ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมก็มีอยู่อย่างจำกัด การที่จะรอหรืออาศัยแต่กำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่เพียงอย่างเดียว อาจไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ด้วยเหตุนี้จึงเกิดความจำเป็นทั้งในด้านประชาชนและรัฐเองที่จำต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ที่จะเป็นการบรรเทาปัญหาและอุปสรรคในเรื่องดังกล่าวนี้

ในด้านของราษฎรนั้นได้มีการริเริ่มช่วยเหลือตัวเองขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มของผู้ดำเนินธุรกิจที่มีความเสี่ยงภัยต่อปัญหาอาชญากรรมสูง เช่น บริษัท ห้างร้าน และธนาคารต่าง ๆ ได้มีการจ้างพนักงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อการป้องกันภัยหรืออาชญากรรมขึ้น ซึ่งเรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า พนักงานหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (รบก.) ทั้งนี้เป็นทั้งในลักษณะของการจัดจ้างเป็นพนักงานของตนเอง และการจ้างบริษัทหรือกลุ่มบุคคลซึ่งให้บริการใน

ด้านนี้โดยเฉพาะ ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้มีให้เห็นกันอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะใน กรุงเทพมหานคร และมีแนวโน้มที่จะมีเพิ่มมากขึ้นต่อไป

ส่วนในด้านของรัฐนั้นหน่วยงานของรัฐบางหน่วยก็มีการจัดจ้าง หรือ จัดตั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (รบก.) ขึ้นเป็นการเฉพาะด้วย ส่วน หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ก็ได้มีการ ตาเนินการ ตลอดจนหาวิธีการที่จะให้ประชาชนหรือราษฎรเข้ามามีบทบาท และส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นว่ากรมตำรวจได้มีการรณรงค์ให้ราษฎร แจ้งข่าวหรือเบาะแสเกี่ยวกับอาชญากรรม การให้กำลังใจหรือสิ่งตอบแทน แก่พลเมืองดีในกรณีที่ได้รับอันตรายจากการเข้าร่วมในการป้องกันและปราบ ปรามอาชญากรรม นอกจากนั้นหน่วยงานอื่น ๆ ยังได้มีการรวมกลุ่มหรือจัด ตั้งองค์กรต่าง ๆ ของราษฎรขึ้น เพื่อต่าเนินกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เช่น กิจกรรมลูกเสือชาวบ้าน กิจกรรมอาสารักษาดินแดน โครงการอาสา พัฒนาและป้องกันตนเองแห่งชาติ โครงการไทยอาสาป้องกันชาติ ซึ่งการ รวมกลุ่มของราษฎรอาสาสมัครต่าง ๆ เหล่านี้ แม้จะมีจุดมุ่งหมายเน้นหนัก ไปในด้านการรักษาความมั่นคงของชาติ แต่ก็เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมควบคู่กันไปด้วย

การต่าเนินการทั้งของประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐดัง กล่าวมาแล้วจะมีขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรม คือขั้นตอน "การจับ" ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อระงับการกระทำ ความผิด และนำตัวผู้กระทำทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งนับได้ว่ามี ความสำคัญอย่างมาก ทั้งในแง่ของผลในการป้องกันและปราบปรามอาชญา กรรม และผลที่จะกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล ซึ่ง รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องดูแลและรักษาด้วย เพราะผู้ที่ถูกจับเป็นเพียงผู้ต้องสงสัย หรือต้องหาว่ากระทำทำความผิด ซึ่งเราต้องถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่จนกว่าจะ ได้มีคำพิพากษาของศาลและผลทั้งสองประการดังกล่าว จะเกิดไปในทาง

ปฏิภาคซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ถ้าจะให้เกิดผลในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมมากขึ้นเพียงใด รัฐก็ยิ่งมีความจำเป็นที่จะต้องให้เจ้าหน้าที่ และราษฎรมีอำนาจและหน้าที่ในกระบวนการจับมากขึ้นเท่านั้น แต่ในทางกลับกัน ก็ยิ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลมากขึ้น เป็นเงาตามตัวไปด้วย

เนื่องจากการจับนับได้ว่าเป็นกระบวนการที่มีผลกระทบต่อ สิทธิ และ เสรีภาพของบุคคล และมีผลกระทบต่อความสงบและ ความมั่นคงของรัฐและสังคมโดยรวมด้วยดังกล่าวมาแล้ว การกำหนด แนวนโยบายของรัฐในเรื่องนี้ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ราษฎรเข้า มามีส่วนร่วมในการจับนั้น จึงจำเป็นจะต้องเป็นไปอย่างเหมาะสม ประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยเรา ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของราษฎรในการจับ นับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ สำคัญอย่างยิ่งที่รัฐสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแนวนโยบายของรัฐ ดังนั้น จึงควรที่จะ ได้มีการศึกษาว่าบทบัญญัติดังกล่าว ตลอดจนบทบัญญัติในกฎหมาย อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ในการจับ และการให้ความ ค้ำประกันและตอบแทนของรัฐต่อผู้ที่กระทำการตามอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมาย บัญญัติไว้นั้น มีความเหมาะสม หรือมีข้อบกพร่องที่จะนำไปใช้ให้เกิดผลในการ กำหนดแนวทางหรือนโยบาย ตลอดจนการปฏิบัติได้อย่างแท้จริงเพียงใด

สำหรับปัญหาดังกล่าวนี้นี้ มีข้อที่จะต้องพิจารณาโดยลำดับดังต่อไปนี้

1. อำนาจหน้าที่ที่รัฐหรือกฎหมายกำหนดไว้สำหรับราษฎรที่จะทำ การจับในปัจจุบัน มีความเหมาะสมพอเพียงแก่การส่งเสริมหรือการปฏิบัติของ ราษฎรผู้จะทำการจับแล้วหรือไม่เพียงใด และ ในขณะเดียวกันอำนาจและ หน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าว เป็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของ ประชาชนหรือไม่อย่างไร

2. รัฐหรือกฎหมายได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่จะควบคุมการปฏิบัติ ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการจับของราษฎรไว้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแล้วหรือไม่เพียงใด ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นหลักประกันว่าจะไม่เกิดการผิดพลาดหรือกลั่นแกล้งทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ ต้องสูญเสียสิทธิเสรีภาพ อันพึงมีพึงได้จากเสรีภาพของรัฐ

3. เมื่อราษฎรกระทำการตามอำนาจและหน้าที่ในการจับตามที่กำหนดไว้แล้วนี้ ราษฎรจะได้รับผลตอบแทนหรือความคุ้มครองจากรัฐหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาและวิจัยในเรื่อง "การจับโดยราษฎร" เพื่อให้ทราบหลักเกณฑ์และรายละเอียดในหัวข้อพิจารณาดังกล่าวมาแล้ว เพื่อจะได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ สำหรับการปฏิบัติและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ย่อมจะมีประโยชน์ทั้งในทางนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศสืบต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง "การจับโดยราษฎร" นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงความหมาย หลักเกณฑ์ ตลอดจนความมุ่งหมายของบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับอำนาจและหน้าที่ของราษฎรในการจับ มาตรการในการควบคุมการกระทำการตามอำนาจและหน้าที่ในการจับของราษฎรและผลตอบแทนหรือความคุ้มครองที่ราษฎรจะได้รับจากรัฐ เมื่อได้กระทำการตามอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวแล้ว

2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักทฤษฎี มูลเหตุ ที่มา ตลอดจน วัฒนาการของอำนาจและหน้าที่ของราษฎรในการจับ การให้ความคุ้มกัน และประโยชน์ตอบแทนจากรัฐ เมื่อราษฎรกระทำการตามอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวแล้ว เพื่อเปรียบเทียบกับบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันว่ามีความเหมาะสมพอเพียงแล้วหรือไม่ประการใด ทั้งนี้จะได้ศึกษาวิเคราะห์ และ เปรียบเทียบระบบ และ วัฒนาการของกฎหมายไทยและ กฎหมายต่างประเทศควบคู่กันไป

3. เพื่อหาข้อสรุป ข้อดี และข้อเสียของบทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบัน ตลอดจนข้อ เสนอแนะที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและ แก้ไขกฎหมายของประเทศไทยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้จะ เน้นหนักในเรื่อง "การจับโดยราษฎร" ซึ่งถือว่าเป็นกรณีพิเศษจากการจับโดยเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช 2457 ส่วนการ ให้ความคุ้มกันและผลตอบแทนจากรัฐในกรณีที่ราษฎรใช้อำนาจและหน้าที่ในการ จับ ตลอดจนมูลเหตุความเป็นมาและ วัฒนาการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะมีปรากฏอยู่ในกฎหมายฉบับอื่น ๆ ดังนั้นการศึกษานี้จะครอบคลุม กฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ "การจับโดยราษฎร" ทั้งหมด เพื่อให้การศึกษาสามารถสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

1.4 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ทั่ว ๆ ไป โดยจะศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจาก กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ปฏิบัติ และ เอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบทความ ตำรากฎหมาย ความคิด เห็นของนักกฎหมายและคำพิพากษาของศาลที่ได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานในเรื่อง ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้แล้ว ทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษานี้จะทำให้ทราบความหมาย หลักเกณฑ์ ความมุ่งหมาย ของบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจและหน้าที่ ของราษฎรในการจับ วิธีการจับและมาตรการในการปฏิบัติภายหลังการจับ ตลอดจนผลจากการที่ราษฎรกระทำการตามอำนาจและหน้าที่ในการจับนั้นอย่าง ชัดแจ้ง ทำให้บุคคล องค์กร หน่วยงาน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถ ทราบความเข้าใจและนำไปเป็นหลักในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ตรงตาม เจตนารมณ์ของกฎหมายต่อไป

2. ทำให้ทราบว่าบทบัญญัติของกฎหมาย ข้อบังคับ ตลอดจนระเบียบ ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจับโดยราษฎรที่ใช้ในปัจจุบันนี้มีความเหมาะสมหรือ มีข้อบกพร่องหรือไม่อย่างไร และแนวทางที่สมควรจะต้องแก้ไขและปรับปรุง มีอย่างไรบ้าง

3. ข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษานี้ นอกจากจะ เกิดผลโดยตรงต่อการพิจารณาในเรื่องการจับโดยราษฎรแล้ว ยังจะเป็นพื้นฐาน ในการศึกษาและวิจัยในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อ ๆ ไปด้วย